

NORJA SATSAA VAPAAEHTOISTOIMINNAN KEHITTÄMISEEN

Norjan hallitus on myöntänyt vapaaehtoiselle merkittävää lisätukea (7,5 milj. vuodelle 2007). Yhtenä tavoitteena on perustaa vähintään 20 uutta vapaaehtoiskeskusta, joiden toimintaa ehdotetaan kehitettäväksi **eri sektorit kattavaksi lähiyhteisökeskuksiksi**. Hallitus haluaa aktivoida ja tukea kuluvana hallituskautena vapaaehtoistoimintaa myöskin varmistamalla **yksinkertaisemman vapaaehtoisten Norjan** mm. etsimällä ratkaisuja, joilla vähennetään tarpeetonta byrokratiaa ja panostetaan siihen, että organisaatiot toimivat enemmän organisaatioiden omien tavoitteiden suuntaisesti yhteistyössä julkisen sektorin kanssa. Em pohjalta hallitus on tehnyt vapaaehtoisjärjestöjen esityksestä päätöksen **vapaaehtois-rekisterin** perustamisesta. Rekisteri toimii **infopankkina**, joka yksinkertaistaa yhteistyötä julkisen ja 3.sektorin välillä, toimii välineenä tulevaisuuden alueellisen toiminnan suunnittelemiselle sekä mahdollistaa 3.sektorin toiminnan tutkimisen systemaattisemmin. Rekisteröityminen ei ole velvollisuus, vaan oikeus. Norjassa on myös tehty vapaaehtoistoiminnan ja TV-työn historiaa avaamalla erityisen, ilmaisen TV-kanavan (Fri kanal) ei-kaupalliseen tuotantoon, vapaaehtoisjärjestöille ja elämäkatsomusaiheille.

Frivillighet Norge on koko vapaaehtoissektorin kattava äskettäin perustettu **kehittämis- ja yhteistyöfoorumi**, jonka tavoitteena on edistää vapaaehtoistoiminnan ja –järjestöjen intressejä yhteiskunnassa:

- toimimalla dialogikumppanina viranomaisten kanssa vapaaehtoispolitiikkaan liittyvissä asioissa
- kompetenssitaho jäsenten viranomaiskontakteille
- vahvistaa vapaaehtoistoiminnan osaamista
- lisää tietoisuutta vapaaehtoistoiminnan ja –toimijoiden sekä –järjestöjen yhteiskunnallisesta roolista sekä edistää dialogia vapaaehtoisen, julkisen ja yksityisen sektorin välillä
- koordinoi vaikuttamistyötä > varmistetaan vapaaehtoistoiminnalle hyvät yhteiskunnalliset toimintaehdot
- seuraa vapaaehtoistoiminnan muutoksia ja stimuloi keskustelua vapaaehtoistoiminnan haasteista
- tällä hetkellä foorumin jäsenenä on 125 organisaatiota (jäsenyys on mahdollinen kaikille Norjassa toimiville voitto- ja tavoittelemattomille vapaaehtoisjärjestöille

Vapaaehtoistoiminnan ja lähiyhteisökeskusten kehittäminen tukee Norjassa meneillään olevaa hallinnollista uudistusta, ns. **NAV-reformia**, jonka tavoitteena on luoda aivan uudentyypinen työ- ja hyvinvointipolitiikka mm. 1) useammille työtä ja aktiviteetteja ja vähemmän tukien pariin, 2) laajempi väylä työelämään ja kapeampi tie ulos 3) palvelujärjestelmä, joka on yksinkertaisempi käyttäjille ja sopeutettu käyttäjien tarpeisiin 4) vähemmän lukkiutumista tukijärjestelmiin 5) kokonaisvaltainen ja tehokas työ- ja hyvinvointihallinto. Yhtenä tavoitteena on myös integroida maahanmuuttajajärjestöt toimintaan mukaan (yhteistyötä käynnistetty myös muslimaiden vapaaehtoisjärjestöjen kanssa) sekä lisätä maahanmuuttajien yhteiskuntaan osallistumisen ja siihen kuulumisen mahdollisuuksia.

Vapaaehtoistoiminnan ja lähiyhteisökeskusten toiminnan kehittämällä voidaan edistää vaihtoehtoista työllistymistä ja kuntoutumista, vahvistetaan osallistumisen ja mielekkään tekemisen mahdollisuuksia sekä lisää osallisuutta yhteiskuntaan ja hyvään arkeen. Näin toiminta vaikuttaa sosiaalisia ongelmia ennaltaehkäisevästi edistämällä kansanterveyttä.

Vapaaehtoiskeskuksista lähiyhteisökeskuksiin

Norjassa vapaaehtoiskeskusten perustaminen lähti liikkeelle 90-luvun alussa. Alussa keskusten toiminta painottui sosiaali- ja terveyssektorin toimintoihin. 1990-luvun lopulla tapahtui muutos hoitosuuntautumisesta laajempaan lähiyhteisösuuntautuneisuuteen, johon vapaaehtoiskeskusten toiminnan painopistettä ollaankin kehittämässä.

Tällä hetkellä keskuksia voidaan jakaa kolmeen eri tyyppiin aktiviteettiprofiilien perusteella:

- 2) **hoivakeskukset**, joilla on suhteellisen kapea suuntautuminen käytännön apuun ja sosiaaliseen toimintaan
- 3) **kohtaamispaikkakeskukset** laaja-alainen sosiaalinen suuntautuneisuus, vapaa-ajan sekä lähiyhteisön aktiviteetit (keskusten tyyppilisin toimintamuoto)
- 4) **lähiyhteisökeskukset**
 - resurssi elävän lähiyhteisön luomiseksi
 - toiminta kohdistuu koko lähiyhteisöön
 - paikallinen koordinoiva toimija julkisen sektorin ja paikallisten järjestöjen sekä muiden vapaaehtoistoimijoiden välillä

vapaaehtoiskeskusten arviointiraportti:

http://www.samfunnsforskning.no/files/R_2003_4.pdf

Frivillighetssentralen
Resultater, erfaringer, forandringer
Elizabeth Kloster, [Hilde Lidén](#), Håkon Lorentzen
ISF rapport 2003:004

Keskusten verkosto on valtakunnallinen. Keskukset toimivat kohtaamispaikkoina, jotka välittävät ja luovat kontakteja lähiyhteisön ihmisten välille. Toimintaperiaate kiteytyy ajatukseen: joku tarvitsee apua ja toinen haluaa auttaa. Tavoitteena on sovittaa yhteen yksityishenkilöiden ja järjestöjen vapaaehtoistoiminta, vahvistaa ja edistää vapaaehtoistyötä yleisesti sekä lisätä yhteistyötä julkisen sektorin kanssa. Keskus toimii kontaktikeskuksena kaikille, jotka haluavat osallistua vapaaehtoistoimintaan ikään, sukupuoleen, talouteen tai etniseen taustaan katsomatta. Keskuksilla on vahva yhteisöllinen vaikutus. Tarjottavat palvelut voivat olla ns, kotiin tuotavia kuten ruohonleikkaus, talonmiespalvelut, koirien ulkoiluttaminen,

lastenhoito tai keskuksessa tapahtuvia kuten erilaiset kurssit (liikunnalliseen harrastustoimintaan, kädentaitoihin tai kielikursseihin jne)

Toiminnassa aktiivisesti mukana olevien osallistuminen on keskimäärin noin 2 tuntia viikossa. Toimintaan ei sitouduta pitkillä sopimuksilla – mikäli osallistuja katsoo työn olevan antoisaa, hän voi halutessaan jatkaa. Vapaaehtoiskeskukset ovat osoittautuneet hyviksi välineiksi ylläpitää vapaaehtoistoimintaa paikallis- ja lähiyhteisössä. 1.1.2005 lähtien on Kulttuuri – ja kirkkoministeriö (Kultur- och Kirke Departementet) myöntänyt taloudellista tukea vapaaehtoiskeskuksille. KKD tekee aloitteita uusien keskuksien perustamisesta, ohjaa ja tukee toiminnan käynnistämisessä, levittää tietoa ja hyödyntää sekä kehittää edelleen jo perustettujen toiminnassa olevien keskusten kokemuksia. 2005 vapaaehtoiskeskuksia toimi maassa 265 .

Vapaaehtoiskeskukset ja niiden kotisivut

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kkd/Tema/andre/Frivillighetssentraler/Frivillighetssentralene.html?id=416507>

Faktoja Norjan vapaaehtoistoiminnasta:

- Kultur – ja kirke departementet KKD (Kulttuuri – ja kirkkoministeriö)) alaisuuteen kuuluu vapaaehtoistoiminnan lisäksi kulttuuri, kirkko, media, urheilu ja raha-automaattitoiminnan ohjaus, kehittäminen, valvonta ja koordinointi
- vapaaehtoistyön vuosittainen panos tähän mennessä 115.000 työvuotta (= 26 täysiaikaista työntekijää 1000 asukasta kohden vrt. EU:ssa keskimäärin 20/1000 asukasta)
- vapaaehtoisjärjestöillä on Norjassa 8,4 milj. jäsentä = melkein kaksi jäsenyyttä/asukas
- 56% toiminnasta keskittyy hyvinvointitoimintoihin
- 3,7 % BKT:sta
- vapaaehtoissektori vastaa 3,9% (- maatalous) koko työllisyydestä
- puolet väestöstä osallistuu vapaaehtoistoimintaan
- taloudellisesti itsenäinen; vain 35% julkisin varoin tuettua, vrt EU ka 55%

Lisätietoja Norjan vapaaehtoistoiminnasta

Kultur- och kirke departementet:

http://www.regjeringen.no/nb/dep/kkd/Tema/Frivillig_virksomhet.html?id=1080

Frivillighet Norge <http://www.frivillighetnorge.no/>

TANSKA

Hallituksen tavoitteena on vahvistaa vapaaehtoistyötä ja vapaaehtoinen sosiaalityö onkin priorisoitu hallitustoiminnassa

<http://www.kvalitetsreform.dk/page.dsp?page=313>.

Hallituksen tavoitteet:

- vapaaehtoissektorin näkyvyyden ja laadun lisäämiseksi
- kehittää kumppanuutta ja yhteistyötä vapaaehtoisorganisaatioiden ja kunnan/julkisen sektorin välillä
- kehittää yhteistyötä vapaaehtoisjärjestöjen ja elinkeinoelämän ja yksityisen sektorin välillä
- helposti tavoitetta vapaaehtoistoiminta

Hallituksen aloitteet:

1) vapaaehtoistutkimus

http://www.social.dk/ministeriets_omraader/det_frivillige_danmark/index.aspx?id=64de437c-edff-46e2-876e-3ad1e5141c8a

- osoittaa, että kolmannes tanskalaisista tekee vapaaehtoistyötä
- vapaaehtoistoiminnalla on keskeinen taloudellinen ja työllistävä rooli yhteiskunnassa
- ammatillisuusaste toiminnassa Tanskassa korkeampi kuin muissa Pohjoismaissa

2) Paikallisten vapaa-ajankeskusten tukeminen

- paikallisten vapaaehtoiskeskusten kehittäminen ja uusien perustaminen
- vapaaehtoiskeskusten tavoitteena on yksinkertaistaa **yksittäisen kansalaisen osallistumista** toivomaansa vapaaehtoistoimintaan
- keskuksat toimivat paikallisen yhteistyön edellytysten luojina ja mahdollistajina, jossa tavoitteena ennaltaehkäistä ja ratkaista sosiaalisia ongelmia.

3) Vapaaehtoisuus ja integraatio

- Socialforskninginstituttet tutkimusraportissa on selvitetty erilaisia sosiaalisen vapaaehtoistoiminnan tarjontaa, miten se täydentää integratiivisia toimenpiteitä, mahdollisuuksia ja perspektiiviä
- Inspiraatioluettelo ”Veje till integration” 10 hyvää ehdotusta miten sosiaaliset aloitteet ja aktiveetit voivat paremmin hyödyntää etnisten vähemmistöjen integroitumista

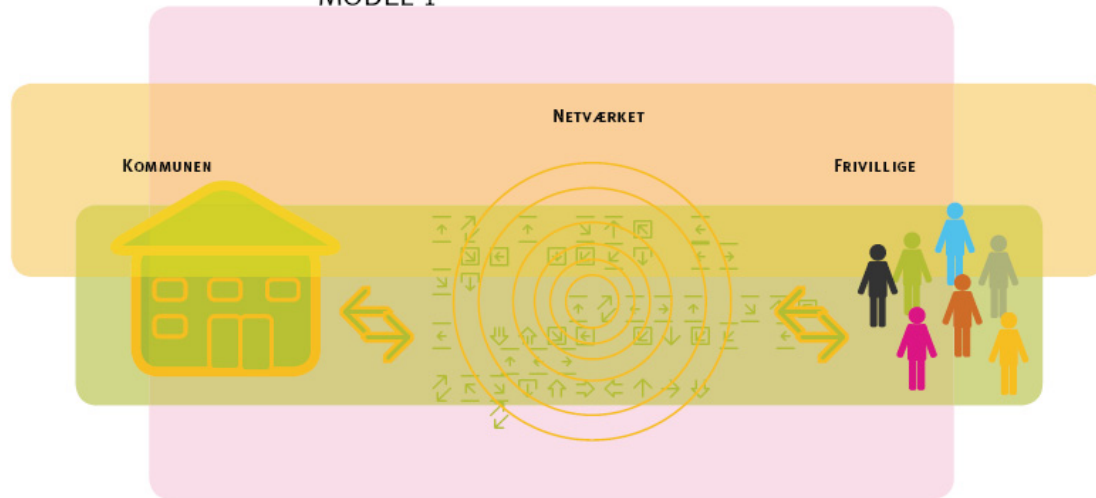
Hallituksen toimenpiteet:

- sosiaaliministeriö on hiljattain myöntänyt veikkausvaroista 49 milj kruunua tukea 62 uudelle ja vanhalle vapaaehtoiselle sosiaaliselle organisaatiolle
http://www.social.dk/ministeriets_omraader/index.aspx?id=32bdc5e9-6e7b-40ef-b1e7-6709c26d4f7c
- sosiaaliministeriö on jakanut 45 milj kruunua tukea vapaaehtoiselle sosiaalityölle. Kaikkiaan 275 projektia Tanskassa saa tällä hetkellä tukea työhönsä
http://www.social.dk/ministeriets_omraader/index.aspx?id=55e7f65e-eb76-44b6-9cc9-31ff7932887c

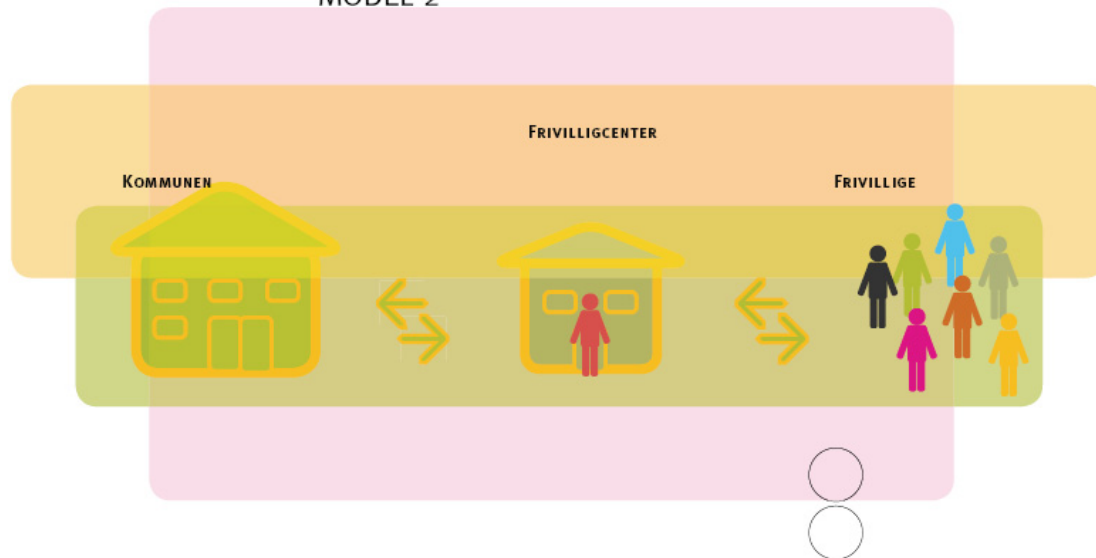
Yhteistyö kunnan ja vapaaehtoisorganisaatioiden välillä sosiaalityön osalta/Tanskan sosiaaliministeriö

Kunta ja vapaaehtoisorganisaatioiden yhteistoiminta voidaan organisoida monella tapaa. Lähtökohtana on kuitenkin aina paikalliset toimintaehdot. Tanskan Sosiaaliministeriö esittää työhön kaksi mallia, jossa molemmissa on omat vahvuudet ja heikkoudet.

MODEL 1

MODEL 2

Vapaaehtoiskeskus - yhteistyön voimautumista

- keskustyypisellä yhteistyömuodolla enemmän vaikutus- ja läpilyöntivoimaa yhteiskunnassa
- helpompi toimia yhdessä ja tulla kontaktiin kunnan kanssa
- tasa-arvoistava funktio suhteessa eri toimijoihin
- vapaaehtoisorganisaatioiden äänitorvi
- vaatii kunnalta sitoutumista ja aktiivisuutta yhteistyön organisoinnista
- edellyttää ainakin kahta työntekijää yhteistyön organisointiin: keskuksen toiminnasta vastaavan henkilön ja yhteyshenkilön kunnasta

Keskuksen vaikutukset:

- vapaaehtoisorganisaatioiden aktiviteettien olennainen lisääntyminen alueella
mm. mentorisysteemi maahanmuuttajanaيسille, lastenhoitokursseja, kasvatuskurseja vanhemmille jne
- aktiviteettien lisääntymistä selittää: organisaatiot hyödyntävät toisiaan enemmän, keskus auttaa ja tukee vapaaehtoistoimijoista > verkoston merkitys
- uusien yhdistysten määrä kasvanut
- vapaaehtoinen sosiaalityö tulee näkyväksi

Verkosto - yhteistyön joustava organisointi

- organisatorisesti joustava
- edellyttää mielellään ainakin yhtä palkattua työntekijää
- välttää turhalta byrokratialta yhteistoimijoiden välillä
- miinukset: ylläpito vaikeutuu organisaatioiden määrän kasvaessa verkostossa, uusien organisaatioiden vaikeampi päästä mukaan

Samarbejde mellem kommuner og frivillige organisationer om socialt arbejde
<http://www.social.dk/netpublikationer/2006/p11sam2202/pdf/publikation.pdf>

Det frivillige sociale arbejde og kommunalreformen – udviklingsmuligheter og barrierer
http://www.social.dk/det_frivillige_danmark/index.aspx?id=73fa349f-e3a1-4575-abb1-3f6d2e3f841d

Vapaaehtoiskeskukset Tanskassa

Tanskassa toimii 60 vapaaehtoiskeskusta, joista 40 on liittynyt Vapaaehtoiskeskusten ja Oma-avun maajärjestöön (Landorganisationen af Frivilligcentre och Självhjälp (FriSe). Vapaa-ajankeskukset ovat yhteistoimintakeskuksia, joista aikaisemmin käytettiin nimeä vapaaehtoisvälitys tai vapaaehtoistalo. Toiminta keskuksissa vaihtelee paljon mm. vapaaehtoisten välittämisestä oma-apu-ryhmien perustamiseen. Keskusten verkosto on maankattava. Vapaaehtoiskeskusten tarkoituksena on luoda paremmat toimintaedellytykset paikalliselle, laadukkaalle yhteistyölle asukkaiden, vapaaehtoiskeskusten, viranomaisten ja elinkeinoelämän välille. Vapaaehtoiskeskus nähdään vahvana alueellisena demokratiaresurssina.

Keskuksen tehtävänä on:

- tukea, vahvistaa ja inspiroida vapaaehtoista sosiaalityötä
- paikallinen perusta vapaaehtoiselle sosiaalityölle
- kanava avun tarjoajille että vastaanottajille
- uusien yhteistyömuotojen kehittämisen paikka, verkosto eri toimijoille
- inspiroi ja palvelee olemassa olevia yhdistyksiä ja tukee uusien syntymistä

Faktoja Tanskan vapaaehtoistoiminnasta

- sosiaaliministeriö koordinoi, ohjaa ja kehittää vapaaehtoista sosiaalityötä Tanskassa
- 35% tanskalaisista osallistuu vapaaehtoistyöhön
- 38% miehistä tekee vapaaehtoistyötä
- 32% naisista tekee vapaaehtoistyötä
- 2% miehistä ja 4% naisista tekee vapaaehtoista sosiaalityötä

VÄLINEN VAPAAEHTOISTOIMIJAN KOMPETENSSIN REALISOINTIIN

Maaliskuun jälkeen on tanskalainen vapaaehtoistoimija voinut käyttää nettityökalua todentamaan, kuvaamaan ja dokumentoimaan osaamisensa tasoa ja laatua tekemästään vapaaehtoistyöstä. Työväline löytyy netistä, on ilmainen ja kehitetty Knowledge Lab på Syddansk Universitet för Undervisnings ministeriet. Tuloksena saa tekemäänsä vapaaehtoistyötä kuvaavan todistuksen, arvion tehtävän eri osa-alueista, jota voi käyttää työpaikkahakemuksissa. Tämä motivoi ja antaa vapaaehtoistyöntekijöille konkretiaa, johon tukeutua kuvatessaan mitä on tehnyt ja mitä osaa. Kannattaa tutustua <http://www.realkompetence-frivillig.dk/>

Lisätietoja Tanskan vapaaehtoistoiminnasta

www.social.dk/det_frivillige_danmark.html

www.frise.dk

www.frivilligehet.dk

www.frivilligraadet.dk